

LAUGENE EFTER REFORMATIONEN

Men blandt guldsmedlaugets 19 artikler er det ikke en eneste som peker i retning av at avgrænse laugets magt utad. Der er intet paabud om mesterstykke, læretid, mesterantal, end ikke laugstvang har ifølge denne skraa været nødvendig for en guldsmed som ønsket at slaa sig ned i Bergen. Disse mangler kan ha sin forklaring i at det er et første forsøk som er blit gjort paa laugsordningens omraade herhjemme, men paa den anden side vilde det være rimeligere at anta, at artiklene slik som de nu foreligger, nærmest er et uttrykk for hvorledes Valkendorf har ønsket at se lauget indrettet — at de med andre ord ikke gir uttrykk for guldsmedenes egne ønsker eller muligens heller ikke har svaret til den virkelige tilstand indenfor lauget. I hvilken retning mestrenes egne interesser har gaat, viser de senere av den lokale embedsmand konfirmerede tilføielser, som lauget gjentagne gange har opnaadd frem til 1600. Valkendorf har øiensynlig i disse spørsmaal klart og konsekvent hævdet regjeringens laugspolitikk, slik denne sporadisk kommer til uttrykk i aarhundredets lovgivning. Efter hans tid blir det hurtig anderledes, guldsmedenes trang til utvidet magt og krav om monopol paa næringen finder støtte hos de lokale myndigheter. I 1581 faar mestrene stadfæstet to tillægsartikler der med en gang gir lauget en mere avgrænset karakter ved at indføre laugstvang for guldsmede i Bergen. Det blir bestemt at fra nu av maa ingen guldsmed kunne nedsætte sig som mester før han har laget mesterstykke, dettes beskaffenhet blir nærmere beskrevet. Fremmede svende maa desuten først tjene et aar hos en indenbys mester inden han selv kan underkaste sig mesterprøven. Dette er regler som er helt almindelige i tidens skraaer, hvad der forøvrig ogsaa gjælder et senere tillæg fra 1596. Ifølge dette maa